

Asia: VN/11289/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi merituulivoiman kiinteistö- ja tuloverotusta koskevaksi lainsäädännöksi

1. Lakiehdotusten tarve ja tavoitteet

Kommenttinne lakiehdotusten tarpeesta ja tavoitteista. Voitte tässä yhteydessä esittää myös näkemyksenne vaikutusarvioinnista sekä yksilöidä näkemyksiänne ehdotusten hyödyistä ja haitoista.

OTT Timo Viherkenttä, Senior Fellow, Aalto-yliopisto (lausunto julkaistavaksi)

Talousvyöhykettä koskeva verosäädösten täydentäminen on ilmeisen tarpeellista ja luonnoksen sisällölliset tavoitteet ovat näiltä osin yleisesti ottaen perustellut. Myös merituulivoimaloiden jälleenhankinta-arvojen alentamiselle on luonnoksessa kuvattuja syitä, joskin siinä syntyy jännitettä kiinteistöveron yleisten periaatteiden kanssa.

Valtion ilmaantuminen kiinteistöveron saajaksi on kokonaan uusi piirre järjestelmässä. Tämä on kuitenkin loogista talousvyöhykkeen tapauksessa.

Luonnoksen kokonaisuudessa painottuvat vahvasti talousvyöhykettä koskevat kohdat. Tämä on ymmärrettävää siinä mielessä, että kyse on uudenalaisesta elementistä. Samalla voi kuitenkin hämärtyä se, että jälleenhankinta-arvojen alentamista koskevat ehdotukset ovat käsitykseni mukaan huomattavasti merkityksellisempiä ainakin pitkälle tulevaisuuteen tai pysyvästikin.

Talousvyöhyke painottuu myös lakitekstissä, koska asiaan tarvitaan kohtalaisen paljon kokonaan uusia säännöksiä. Optinen vaikutelma kiinteistöverolaista menee hieman hassuksi, kun talousvyöhykettä koskevat säännökset, joita ei vielä pitkään aikaan sovelleta, ovat aika pitkiä. Tällä ei kuitenkaan liene mitään tehtävissä.

Luonnoksessa kuvatut muutosten vaikutukset verotuloihin jäävät epätavallisen paljon arvailujen varaan. Tätä on kuitenkin pidettävä ymmärrettävänä.

2. Kiinteistöveropohja Suomen talousvyöhykkeellä

Kommenttinne kiinteistöveropohjan laajentamisesta Suomen talousvyöhykkeelle.

Talousvyöhykkeelle sijoittuvien voimaloiden saattaminen kiinteistöveron piiriin merkitsee erikoista ja uudentyypistä pahkaa kiinteistöverojärjestelmässä, koska talousvyöhyke ei kuulu mihinkään kuntaan. Esitys on kuitenkin paikallaan, koska neutraalisuussyistä ei ole perusteltua jättää kuntajaon ulkopuolella sijaitsevia voimaloita kiinteistöverosta vapaiksi. Selvää on niin ikään, että rakennukset ja rakennelmat tulee lukea veropohjaan samoin perustein kuin kiinteistöverossa muutenkin.

3. Kiinteistöveroprosentit Suomen talousvyöhykkeellä

Kommenttinne veroprosenttien määräytymisestä.

Veroprosenttien määräytymiseen ei ole arvatakseni ollut itsestään selvää ratkaisua luonnosta valmisteltaessa. Luonnoksen mukainen ratkaisu on mielestäni varsin looginen ja suhteellisen hyvin sopusoinnussa neutraalisuustavoitteen kanssa. Periaatteessa olisi tosin myös ajateltavissa, että näiden hankkeiden ehkä vääjäämättä korkeammat investointikustannukset ja rajallisemmat ympäristöhaitat otettaisiin huomioon veroprosentissa. Tällaiseen ei kuitenkaan ehkä ole löydettävissä selkeästi perusteltavissa olevaa konkreettista ratkaisua.

4. Kiinteistöveron saajat Suomen talousvyöhykkeellä

Kommenttinne kiinteistöveron jakautumisesta.

Vaikka valtio ei vanhastaan ole kiinteistöveron saajana, tästä poikkeaminen on loogista talousvyöhykkeen tapauksessa. Valtiolle kaavailtu 80 prosenttia on kuitenkin mielestäni korkea osuus. Muun muassa voimaloiden rakentamiseen ja huoltoon voi liittyä rasisusta voimaloista lähikuntien infrastruktuurille. En ole myöskään varma, onko talousvyöhykkeen sisäraja kaikkialla niin kaukana, ettei kuntiin ulotu näköalaihaittoja esimerkiksi matkailuliiketoiminnan näkökulmasta. Kuntien osuus verotuotosta voisi olla vaikkapa 30–40 prosenttia, mikä vahvistaisi osaltaan hankkeiden alueellista hyväksyttävyyttä. Tätä korkeampaa kuntaosuutta en pitäisi perusteltuna muun muassa sen vuoksi, että osalle kunnista voi kaavailluin jakoperustein kertyä verotuloja käytännössä ”ilmaiseksi”.

Sen määrittämiseen, mille kunnille verotuloja kertyisi, ei liene ratkaisua, joka sopisi hyvin kaikkiin käytännön tilanteisiin. Säännösten tulee kuitenkin olla kaavamaiset. Mielestäni luonnoksen ratkaisu näyttää tyydyttävältä, eikä ainakaan itselläni ole parempaa mielessä.

Kuntien keskinäisen jaon osalta pidän asukaslukua hyväksyttävänä lähtökohtana. Sen ollessa perussääntö 25 000 asukkaan täysi leikkuri on kuitenkin jyrkkä, koska asukaskohtaiset verotuotot alenisivat suuremmissa kaupungeissa lähelle nollaa. Perustellumpaa olisi esimerkiksi ottaa 25 000

asukasta ylittävä määrä huomioon vain puoliksi. Asialla on tuskin kylläkään suurta käytännön merkitystä nähtävissä olevassa tulevaisuudessa.

5. Suomen alueellinen määritelmä tuloverolaissa

Kommenttinne ehdotuksesta.

Ehdotus on tarpeellinen ja asiallisesti paikallaan. Kun talousvyöhyke ei kuitenkaan kansainvälisoikeudellisesti ole käsitykseni mukaan osa Suomen valtiota, kannustan vielä harkitsemaan säännöksen ja sen otsikon tarkkaa muotoilua.

6. Merituulivoimaloiden jälleenhankinta-arvot

Kommenttinne ehdotuksesta.

Tämä on arvioni mukaan esityksen selvästi tärkein osa, vaikka esityksen kokonaisuudesta ei välttämättä synny sitä vaikutelmaa. Muutos parantaisi merkittävästi merituulivoimaloiden kannattavuutta ja sen voitaneen odottaa olevan omiaan lisäämään investojien kiinnostusta näitä hankkeita kohtaan.

Esitystä perustellaan sillä, että näin saadaan merituulivoimaloiden tosiasiallinen kiinteistöverorasitus paremmin linjaan maatuulivoiman kanssa, kun otetaan huomioon merituulivoimaloiden vaatimat kalliimmat veropohjaan sisältyvät rakennelmat. Tämä pitänee lähtökohtaisesti paikkansa. Tässä liikutaan kiinteistöveron peruskysymysten äärellä, koska veromuoto lähtee rakennusten ja rakennelmien yhtäläisestä kohtelusta ja veron periaatteena on, että kalliimmista/arvokkaammista rakennelmista menee enemmän veroa. Kiinteistöveron perusominaisuuksia on siten, että ”rakennelmaintensiivisemmän” toiminnan verorasitus on korkeampi. Nyt tästä poikettaisiin yhdentyypisen toiminnan osalta, mikä ei ole oikein linjassa kiinteistöveron sisäisen logiikan kanssa. Mielestäni sille on kuitenkin tässä tapauksessa taloudellisesti riittävän vahvoja syitä, jotka luonnoksessa tuodaan esiin. Minulla ei ole asiantuntemusta arvioida, onko juuri 35 prosenttia perusteltu taso, mutta pidän sitä luonnoksen perusteella järkeenkäyvänä.

Luonnoksessa mainittu verotason arvioiminen uudelleen myöhemmin on ymmärrettävää. Hankkeiden luonteen vuoksi samalla on kuitenkin syytä pyrkiä mahdollisimman suureen ennakoitavuuteen.

Tarpeettoman anteliaana yllätysetuna pidän sitä, että alennus koskisi jo nyt aloitettuja hankkeita.

7. Muita huomioita

Voitte tässä yhteydessä tuoda esille ehdotuksiin liittyviä muita huomioita.

Pidän tarpeellisena ja perusteltuna sitä, että merituulivoiman kiinteistöverorasituksessa pyritään tasoon, joka ei ole omiaan ehkäisemään investointeja. Tämä korostuu entisestään, kun käsitykseni mukaan muussa sääntelyssä on valmistelussa muutoksia, jotka vaikeuttavat kovin ankarasti maatuulivoiman rakentamista.

Samaan aikaan on tärkeää, että kunnat, joille merituulivoimalat aiheuttavat kustannuksia ja/tai haittoja, saavat voimaloista hyötyä kiinteistöverotuloina. Luonnoksen tekstissä ehkä painottuvat verotuksen keventämisestä potentiaalisesti seuraavien investointien tuomat lisäverotulot, kun taas välittömät verotulomenetykset eivät tule kovin ponnekkaasti esiin. Kaikkiaan näen silti luonnoksen mukaisen verotason suhteellisen tasapainoisena.

Timo Viherkenttä